

De Minister van Economische Zaken, Henk Kamp
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

8 september 2014

Betreft: **reactie consultatie STROOM**

Geachte heer Kamp,

De Vereniging Gemeentelijk Platform Hoogspanning reageert hierbij graag op de consultatie van het wetsvoorstel tot wijziging van de Elektriciteits- en gaswet (consultatie STROOM). Onze opmerkingen beperken zich tot artikel 5.8 van het voorstel.

Het Platform is een netwerk van gemeenten die te maken hebben met de problematiek rondom hoogspanningsverbindingen. Van het Platform zijn lid de gemeenten Amersfoort, Best, Diemen, Dordrecht, Hattem, Molenwaard, Nieuwegein, Oostzaan, Sliedrecht, Veenendaal, Zaanstad en Zutphen. De VNG is agendalid. Door de G32 is brede steun voor het Platform uitgesproken.

Socialiseren/vervangingsinvesteringen in plaats van 25% gemeentelijke bijdrage

Om bestaande situaties rond hoogspanningskabels meer in lijn te brengen met het beleid rond nieuwbouw wordt aan gemeenten een bijdrage gevraagd van 25% in de kosten van de verkabeling van die lijnen. In de toelichting op het voorstel wordt aangegeven dat sprake zou zijn van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het Rijk en gemeenten voor deze situaties. Aan de Tweede Kamer hebt u in dat verband aangegeven dat mensen 'willens en wetens' in de buurt van een mast zouden zijn gaan wonen en dat gemeenten 'willens en wetens' wijken onder die verbindingen of ertegenaan zouden hebben gebouwd. Ook zou sprake zijn van lokale voordelen door verkabeling als gevolg van 'ruimere ontwikkelingsmogelijkheden' die door verkabeling zouden ontstaan. Tenslotte zou de 25% bijdrage zeer schappelijk zijn, omdat een gemeente normaliter voor 100% van de kosten van verkabeling opdraait.

Wij zijn het om de volgende vijf redenen niet eens met een dergelijke forse bijdrage van de betreffende gemeenten en de redenen die daarvoor worden aangedragen. Een eerlijker oplossing is de kosten volledig te socialiseren over alle gebruikers van energie en/of de een deel van de kosten als vervanginvesteringen van de netbeheerder in te boeken.

1. Vernieuwing van landelijke infrastructuur moet collectief worden gefinancierd

Een landelijk besluit om landelijke infrastructuur te vernieuwen en te verduurzamen zou niet moeten worden opgebracht door de gemeenten waar die infrastructuur toevallig overheen loopt, maar collectief moeten worden gefinancierd. Omdat iedereen de 'lusten' van de vernieuwing ervaart, is het scheef om een substantieel deel van de lasten bij enkele gemeenten te concentreren. Dat zou ook een duidelijke breuk betekenen met staand beleid om vernieuwingen van landelijke infrastructuur collectief te dekken. Denk bijvoorbeeld aan aanpassingen aan NS-stations, de hoofdtransportleiding voor gas en de verbreding en vernieuwing van rijks(snel)wegen. Die worden ook niet opgebracht door de gemeenten waar ze toevallig doorheen lopen.

Voor het volledig socialiseren en/of het dragen van de kosten door TenneT is des te meer reden, nu de Nederlandse netwerkkosten onder het Europees gemiddelde liggen,¹ TenneT honderden miljoenen winst per jaar maakt en verkabeling aanzienlijke energiewinsten oplevert, omdat bij transport door ondergrondse kabels doorgaans veel minder energieverlies optreedt dan bij transport door middel van hoogspanningsleidingen.

Teken aan de wand is dat toezichthouder ACM TenneT recent aanspoorde om te investeren óf het tarief te verlagen. Waarom wendt TenneT niet een deel van de ruime investeringsreserve aan om onder de noemer van een vervangingsinvestering van verouderde leidingen deze vernieuwing van het netwerk te realiseren? Als dat mogelijke problemen met Europa oplevert, waarom niet proactief het gesprek aangaan met de Europese Commissie in plaats van op voorhand aan te nemen dat zaken juridisch onmogelijk zijn?

Van het socialiseren van de kosten merken verbruikers (bijna) niets. Het gaat om een paar euro per jaar voor een beperkte periode, terwijl het netwerk ondertussen voor iedereen veiliger en duurzamer wordt. Er moet daarbij vast een manier te vinden zijn om grootverbruikers te ontzien. Na het debat in de Tweede Kamer van vorig jaar, waarbij u aangaf dat het volledig socialiseren van de kosten een aantal grootverbruikers hoge extra lasten zou bezorgen, zijn de tarieven voor grootverbruikers immers al gecorrigeerd.² Indien die correctie deze beperkte groep onvoldoende verlichting biedt, moeten er andere wegen te vinden zijn om de effecten te mitigeren. Mogelijk zou dergelijke coulance kunnen worden gekwalificeerd als staatssteun, maar daarvoor is wel voorwaarde dat die steun de interne Europese markt moet hinderen. Zelfs dan zou de Europese Commissie goedkeuring kunnen verlenen als de maatregel bijvoorbeeld van belang is voor de EU als geheel.³ Hierover zou in dat geval proactief het gesprek met de Europese Commissie moeten worden aangegaan.

2. Gemeenten zijn niet medeverantwoordelijk voor 'bestaande situaties'

Het voorzorgsbeginsel waar het besluit om de infrastructuur te vernieuwen op is gebaseerd, is pas in 2005 geïntroduceerd. Gemeenten waren voor dat moment gewoonweg onwetend over mogelijke risico's en hebben zich altijd keurig aan alle geldende advies- en andere veiligheidsnormen gehouden. Voorts is het aantal situaties verwaarloosbaar waar verkabeling speelt bij nieuwbouw die na 2005 is gebouwd. Bovendien zijn voor 2005 hoogspanningsleidingen ook over bestaande woningen aangelegd. De bewoners hebben toentertijd geen keuze gehad om er wel of niet te gaan wonen, maar werden voor een voldongen feit gesteld. Al met al is het dan

¹ zie brief van minister Kamp aan Tweede Kamer van 14 februari 2014, 33858, nr. p. 5

² Volumecorrectie nettatarieven voor de energie-intensieve industrie, Stb. 2013,575, door de Tweede Kamer goedgekeurd op 5 december jl.

³ Zie rapport 'De tariefsystematiek van het elektriciteitsnet', D-Cision/TU Delft/ECN, 23 december 2013, p. 37-39

ook niet rechtvaardig om verantwoordelijkheid naar gemeenten door te schuiven voor iets waar zij helemaal niet verantwoordelijk voor zijn.

3. Gemeenten ondervinden nauwelijks voordeel van verkabeling

Met de grond die door verkabeling vrijkomt kunnen gemeenten weinig, vanwege veiligheidsnormen, te handhaven groenstroken en de combinatie van de kabels met andere infrastructuur waardoor de grond erboven niet bruikbaar is. Bovendien moeten gemeenten met grondposities al afboeken op de grondwaarde en liggen woningbouwprojecten stil. De bijdrage aan de verkabeling kan dus niet door verkoop van de vrijgekomen grond worden terugverdiend.

4. Onbegrijpelijk om gemeenten en bewoners met nog meer kosten te confronteren

Het is ook onbegrijpelijk om gemeenten in deze tijd van overhevelingen van Rijkstaken met nog meer kosten te confronteren, die zij niet anders kunnen opbrengen dan door een forse verhoging van gemeentelijke belastingen. Die komen uiteindelijk op het bordje van de bewoners terecht.

5. Situatie bij nieuwbouw niet vergelijkbaar met 'bestaande situaties'

Tenslotte is het feit dat gemeenten 100% van de verkabeling moeten betalen bij nieuwbouw niet te vergelijken met de huidige situaties bij bestaande bouw. Gemeenten hóeven bij nieuwbouw immers niet in de buurt van een leiding te bouwen en hebben de keuze om de grond ongebruikt te laten. Als zij de grond toch benutten is het redelijk dat zij, als initiatiefnemer, voor de extra "reconstructie"-kosten opdraaien. Bij het aansluiten van bestaande situaties bij het beleid voor nieuwbouw is de rijksoverheid juist de initiatiefnemer. Om die reden zouden de kosten dan ook volledig collectief moeten worden gedekt.

Kijk ook serieus naar alternatieven voor verkabeling en uitkoop

Naast vraagtekens bij de hoogte van de gemeentelijke bijdrage, vindt het Platform dat veel beter moet worden gekeken naar alternatieven verkabeling en uitkoop om bestaande situaties te laten aansluiten bij het beleid bij nieuwbouw.

In de toelichting op het voorstel wordt aangegeven dat de regeling van artikel 5.8 alleen van toepassing is op verkabeling en niet op de verplaatsing van hoogspanningsverbindingen. Waarom het toepassingsbereik van de regeling zo beperkt is wordt niet nader toegelicht. Nu het doel van de verkabeling is om een maatschappelijk probleem op te lossen, zou de regeling naar mening van het Platform juist veel breder moeten kunnen worden toegepast. In elke specifieke situatie zou naar de beste en meest efficiënte oplossing moeten worden gezocht, rekening houdend met mogelijk negatieve effecten op de leefbaarheid. Naast verkabeling zouden dat mitigerende maatregelen kunnen zijn, het combineren van lijnen in één mast, het bundelen van twee afzonderlijke lijnen zeer dicht naast elkaar en het verleggen van lijnen. Naar ons weten zijn die alternatieven tot nu toe niet serieus onderzocht. Dat zou alsnog moeten gebeuren.

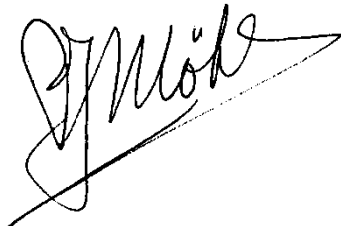
Volgens het voorstel vallen alleen 50 kV, 110 kV, of 150 kV lijnen onder de regeling, omdat op dit moment het verkabelen van 220 en 380 kV verbindingen (financieel) niet haalbaar zou zijn. Om die reden zullen die verbindingen niet worden verkabeld en is het plan om vanaf 2017 huizen onder die verbindingen te gaan uitkopen. Echter, het verkabelen van zogenaamde extra high voltage power

lines zal naar verwachting de komende jaren een hoge vlucht gaan nemen.⁴ Andere Europese landen lopen wat dat betreft voor op Nederland. Zo ligt er in Noorwegen 36 km van een 400 kV verbinding ondergronds.⁵ Ook in Duitsland en de VS wordt volop geëxperimenteerd met innovatieve High Temperature Superconducting (HTS) kabels, waarmee binnenstedelijke verkabeling met een smal tracé mogelijk is. Naar wij van TenneT hebben begrepen start in Nederland in 2017 wel een pilot met het verkabelen van 220 en 380 kV verbindingen, die in 2022 is afgerond.

Nu het proces van verkabeling pas in 2017 start en tot 2032 doorloopt zou moeten worden voorgesorteerd op deze innovatieve technieken die de komende jaren naar verwachting toepasbaar en betaalbaar worden. In artikel 5.8. zou om die reden een haakje moeten worden opgenomen om – indien kostenefficiënt - 220 en 380 kV verbindingen te verkabelen in plaats van de huizen eronder uit te kopen, om op die manier bestaande situaties meer aan te laten sluiten op het beleid ten aanzien van nieuwbouw. Uitkoop kan immers leiden tot vergaande effecten op de leefbaarheid, vooral bij gemeenten waar veel huizen worden uitgekocht, zoals Molenwaard met 44 uit te kopen woningen, Zaanstad met 39 en Sliedrecht met 22 woningen. Door te verkabelen kan worden voorkomen dat mensen die jaren en naar volle tevredenheid ergens hebben gewoond min of meer worden gedwongen hun huizen te verlaten.⁶

Het Platform vertrouwt erop dat bovenstaande opmerkingen van nut zijn bij het verder concipiëren van het wetsvoorstel. Voor het geven van een nadere toelichting zij wij graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Paul Möhlmann
voorzitter, burgemeester van Oostzaan

⁴Zie http://www.e-highway2050.eu/fileadmin/documents/Workshop4/7b_Europacable_for_WP3_Workshop_Technology_Presentation_15_April_2014_c.pdf

⁵ Zie http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/studies/doc/electricity/2003_12_undergrounding.pdf

⁶ Zie o.a. 'We wonen hier toch prima'. Bewoners Baanhoek niet happig op uitkoopvoorstel minister.' *Algemeen Dagblad*, 5 juli 2014, 'De Dikkert straks halfleeg?', *Dagblad Zaanstreek*, 23 juli 2014, 'Wonen onder Hoogspanning. Huis onverkoopbaar door besluit EZ', *De Telegraaf*, 26 maart 2014.